

i. Προς τον «αιώνα του Ειρηνικού»

Ο Γιάννης Μαρίνος στο τεύχος του *Οικονομικού Ταχυδρόμου* της 21ης Οκτωβρίου 1982 παρουσιάζει ποιες ήταν οι αναδυόμενες «ασιατικές τίγρεις». «Παλαιότερα οι βιομηχανικές χώρες της Δύσεως έβλεπαν στην Ιαπωνία την οικονομική απειλή. Σήμερα, οι “Ιαπωνίες” είναι τουλάχιστον πέντε, αν προστεθούν στη χώρα του Ανατέλλοντος Ηλίου η Ταϊουάν (Δημοκρατία της Κίνας, η γνωστή σε εμάς Εθνικιστική Κίνα ή Φορμόζα), η Σιγκαπούρη, το Χονγκ-Κονγκ και η Νότιος Κορέα. Αργότερα, όχι ίσως πολύ αργά, θα επεκταθεί πιθανότατα ο αριθμός τους με την προσθήκη των Φιλιππίνων, της Ινδονησίας, της Ταϊλάνδης και ίσως της Κεϋλάνης (σ.σ. αποκαλείται Σρι Λάνκα από το 1972) και της Μαλαισίας. Μία απώτερη σχετική προοπτική θα μπορούσε να συμπεριλάβει και τη Λαϊκή Κίνα, εάν το άνοιγμά της προς τον καπιταλισμό πάρει

τις διαστάσεις που επέτρεψαν το ουγγρικό οικονομικό θαύμα στο χώρο της Ανατολικής Ευρώπης. Αλλά μια τέτοια προοπτική, που δεν θα απείχε από... εφιάλτη, δεν την είδα μέχρι τώρα να αποτολμάται από τη φαντασία και των πιο ριψοκίνδυνων μελλοντολόγων». Και όμως, το... φανταστικό αυτό σενάριο έγινε ως γνωστόν πραγματικότητα, με την Κίνα να είναι σήμερα η δεύτερη οικονομία στον κόσμο σήμερα μετά τις ΗΠΑ.

Το κοινό στοιχείο των «πέντε Ιαπωνιών» που εντοπίζει είναι η ικανότητά τους να προσαρμόζονται στο νέο οικονομικό περιβάλλον. «Τι συμβαίνει με τις χώρες αυτές; Ας προσπαθήσουμε να δούμε ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά τους, που τις τοποθετούν στον αντίποδα των παραδοσιακών βιομηχανικών χωρών, πριν αναζητήσουμε την εξήγηση της επιτυχίας τους. Μίας επιτυχίας που συνίσταται στην ικανότητά τους να συνεχίζουν ασταμάτητα μέχρι σήμερα, από τις αρχές της δεκαετίας του 1960, μία οικονομική πρόοδο μοναδική σ' ολόκληρο τον κόσμο (*Monde*, 3-3-1982)».

Οι αριθμοί είναι αψευδείς μάρτυρες. «Η επιτυχία αυτή πιο αναλυτικά μεταφράζεται σε ρυθμούς οικονομικής αναπτύξεως γύρω στο 9% (για την Ταϊϋουάν, τη Νότιο Κορέα, το Χονγκ-Κονγκ και τη Σιγκαπούρη) για τη δεκαετία 1970-1980 και τουλάχιστον 8% για την ωριμότερη και πιο ανεπτυγμένη Ιαπωνία – ενώ λ.χ. στις ΗΠΑ ή στις άλλες χώρες του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Αναπτύξεως (ΟΟΣΑ) μόλις πλησίαζε το 3% κατά μέσον όρο. Ταυτόχρονα, και παρ' όλη τη ραγδαία οικονομική ανάπτυξη τους, και μάλιστα σε μία περίοδο η οποία σφραγίσθηκε από την ενεργειακή κρίση και το στασιμοληθωρισμό, ο πληθωρισμός στις χώρες αυτές κινείται συνήθως σε εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα, χωρίς σοβαρά ελλείμματα ή ακόμη και με πλεόνασμα στον κρατικό προϋπολογισμό τους. (Ας σημειωθεί ότι καμία από αυτές δεν παράγει πετρέλαιο, ούτε τις περισσότερες πρώτες ύλες)».

Το κύμα των εξαγωγών που κατέκλυσε τη Δύση προήλθε από την ισχυροποίηση της παραγωγική βάσης των χωρών αυτών. «Όλα αυτά, που εντούτοις και σήμερα στις περισσότερες χώρες της Δύσεως είναι άγνωστα (πέραν από τις σφαλερές και εύκολες ερμηνείες που δίνουμε), θα ήταν για εμάς τους Δυτικούς (πολύ περισσότερο για τους στερούμενους οποιασδήποτε ενημερώσεως Ανατολικούς) αδιάφορα και ανάξια μελέτης, εάν δεν συνοδεύονταν από ένα έντονα ενοχλητικό επίσης κοινό χαρακτηριστικό για όλες τις χώρες της Ανατολικής και Νοτιοανατολικής Ασίας: *την αλματώδη βιομηχανική τους ανάπτυξη, που τούς έδωσε τη δυνατότητα να γίνουν οι πιο δυναμικές εξαγωγικές χώρες στον κόσμο*. Σε τέτοιο σημείο, ώστε σε πρόσφατο άρθρο τους οι *Times της Νέας Υόρκης* να γράφουν ότι "οι ΗΠΑ αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο να καταστούν οικονομική αποικία της Ανατολικής Ασίας" (*Καθημερινή*, 29/30-8-1982), ενώ ο Μάικ Μάνσφελντ, πρεσβευτής των ΗΠΑ στην Ιαπωνία, υποστηρίζει ήδη (μετά τον Ζακ Ατταλί) πως το μέλλον βρίσκεται στην Άπω Ανατολή και ότι ο κόσμος μπαίνει στον "αίωνα του Ειρηνικού"».

Συμπληρωματικά με τα παραπάνω, έχουν εξαναγκάσει τους ανταγωνιστές τους στη λήψη μέτρων προστατευτισμού. «Αυτό τον εξαγωγικό δυναμισμό τον γνωρίζουμε ήδη όλοι μας. Αφού, πέραν από τα προϊόντα της Ιαπωνίας που κυριαρχούν πλέον σ' όλες τις αγορές της Δύσεως και του Τρίτου Κόσμου, έχουμε πλημμυρίσει και από προϊόντα με την εμπορική μάρκα του Χονγκ-Κονγκ, της Νότιας Κορέας, της Ταϊουάν, της Σιγκαπούρης. Τα αυτοκίνητα, οι μοτοσυκλέτες, τα ηλεκτρονικά της Ιαπωνίας έχουν από καιρό πανικοβάλει τις μεγαλύτερες βιομηχανικές χώρες της Δύσεως, εξαναγκάζοντάς τις να επιβάλουν μέτρα περιορισμού των εισαγωγών (ΗΠΑ και ΕΟΚ)· έστω και αν έτσι παραβιάζουν τις βασικές αρχές του ελεύθερου εμπορίου πάνω στις οποίες βασίζουν τη δική τους κυριαρχία στην παγκόσμια οικονομία και την αχαλίνωτη παραγωγική και εμπορική δραστηριότητα των περίφημων πολυεθνικών τους εταιρειών».

Την ίδια ώρα, «τα ναυπηγεία της Ιαπωνίας, και τώρα από δίπλα τα ήδη πολύ δυναμικότερα και ανταγωνιστικότερα της Νοτίου Κορέας και της Ταϊουάν, αλλά τελευταία και της Σιγκαπούρης, δέχονται και εκτελούν τη συντριπτική πλειονότητα των παραγγελιών για νέα πλοία από τους εφοπιστές όλου του κόσμου – που ματαίως προσπαθούν να τούς προσελκύσουν με ποικίλα κίνητρα οι κυβερνήσεις ακόμη και της υπηκοότητός τους (πλην των ελληνικών κυβερνήσεων, που ουδέποτε ενδιαφέρθηκαν στα σοβαρά). Κανένας, εξάλλου, δεν αγνοεί πια πως η εισβολή των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων των χωρών της Νοτιοανατολικής Ασίας στη διεθνή αγορά έχει δραστικές επιπτώσεις στις κλωστοϋφαντουργίες της Δύσεως, τα εργοστάσια της οποίας κλείνουν το ένα μετά το άλλο, δημιουργώντας στρατιές ανέργων, απώλεια συναλλάγματος εκατοντάδων χιλιάδων δολαρίων και επίταση της υφέσεως, που στον τομέα αυτόν ήδη είναι πια πραγματικό γεγονός και στην Ελλάδα. Οι πιέσεις της ΕΟΚ για την επιβολή ποσοστώσεων και τα άλλα προστατευτικά μέτρα που παίρνουν οι δυτικές χώρες μπορεί να ανακόψανε την κατηφόρα, όμως ούτε λύση στο πρόβλημα έδωσαν ούτε μπορούν να άρουν τα πλεονεκτήματα των προϊόντων αυτών των νεοβιομηχανικών χωρών».